

**PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU
NAUKOWEGO**

Paweł Kulesza

Profesor, członek
rzeczywisty PAN

Data

Warszawa
19 grudnia 2025 r.

Znak sprawy

Uchwała 3/2025

Adresat

Szanowny Pan
Dr inż. Marcin Kulasek
Minister Nauki

Warszawa, 19.12.2025

A P E L

**Komitetu Chemii PAN, Komitetu Chemii Analitycznej PAN,
Komitetu Fizyki PAN oraz Komitetu Matematyki PAN
do Ministra Nauki – dra inż. Marcina Kulaska – w sprawie
znaczącego zwiększenia finansowania nauk ścisłych
i inwestycji aparaturowych**

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Komitetu Chemii PAN, Komitetu Chemii Analitycznej PAN, Komitetu Fizyki PAN oraz Komitetu Matematyki PAN – demokratycznie wybranych gremiów reprezentujących społeczność naukową naszych dyscyplin – zwracamy się z apelem o znaczące zwiększenie finansowania nauk ścisłych, w tym inwestycji aparaturowych. Dostęp do nowoczesnej infrastruktury badawczej jest fundamentalnym warunkiem prowadzenia innowacyjnych badań i publikowania ich wyników na światowym poziomie.

Od wielu lat Polska boryka się z narastającymi trudnościami w utrzymaniu konkurencyjności badań w obszarze nauk ścisłych. Skutkuje to stopniowym zmniejszaniem naszego udziału w globalnym postępie technologicznym i cywilizacyjnym. Bez odpowiednich inwestycji w podstawowe dyscypliny naukowe nie sposób mówić o nowoczesnej, bezpiecznej gospodarce, odpornej na kryzysy zdrowotne i militarne oraz przygotowanej na kolejne wyzwania XXI wieku, z którymi niewątpliwie przyjdzie nam się mierzyć.

Przewodniczący Komitetu

Pawel.Kulesza@pan.pl

Sekretarz Komitetu

Iwona.Rutkowska@pan.pl

Nauki ścisłe stanowią fundament rozwoju gospodarczego i technologicznego państwa. Ich marginalizacja oznacza nie tylko utratę potencjału badawczego, lecz także odpływ utalentowanych naukowców za granicę oraz rezygnację wielu z nich z kontynuowania kariery naukowej. Dlatego apelujemy o systemowe działania, które zapewnią stabilność i przewidywalność finansowania oraz stworzą lepsze warunki do rozwoju badań w naszym obszarze.

Tymczasem w wielu szkołach wyższych oraz instytutach naukowych PAN codziennością stają się problemy związane zarówno z zakupem nowoczesnej aparatury badawczej, jak i z utrzymaniem oraz modernizacją posiadanych urządzeń. Chroniczne niedofinansowanie infrastruktury badawczej – trwające już od dekady – utrudnia prowadzenie innowacyjnych badań, a tym samym uniemożliwia skuteczne konkurowanie z najlepszymi zespołami naukowymi na świecie. Coraz trudniej jest pozyskać ambitnych studentów i doktorantów oraz zatrzymać w kraju młodych naukowców, którzy zmuszeni są szukać warunków do pracy poza granicami Polski. Jak mamy budować nowoczesną, odporną na kryzysy polską gospodarkę i kształcić przyszłe pokolenia badaczy, jeśli nie zapewnimy im podstawowych narzędzi i warunków do pracy naukowej na światowym poziomie?

Dzieje się to w kraju, który tak chętnie podkreśla swój związek z jedną z najbardziej wpływowych kobiet w dziejach nauki – Profesorem Marią Skłodowską-Curie, dwukrotną laureatką Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki i chemii. Jest to bolesna ironia historii, wobec której nie możemy pozostać obojętni. Tym bardziej że – jak pokazują międzynarodowe rankingi – to właśnie nauki ścisłe należą dziś do najlepiej ocenianych obszarów polskiej nauki. Jeśli Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie zadba o odpowiednie zaplecze badawcze i systemowe wsparcie dla naszego środowiska, pozycja ta może zostać szybko utracona.

Obowiązujące mechanizmy finansowania inwestycji aparaturowych, realizowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z dnia 20 lipca 2018 r. (**art. 373–375**), okazują się głęboko nieskuteczne i nie spełniają zakładanych celów. W praktyce prowadzi to do sytuacji, w której nawet wiodące jednostki naukowe, posiadające kategorie A+ lub A, wielokrotnie aplikują o środki na zakup zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej aparatury badawczej, pozostając bez finansowania przez długie lata. Taki stan rzeczy istotnie ogranicza możliwości prowadzenia nowoczesnych badań naukowych i skutecznie hamuje rozwój polskiej nauki.

W przypadku 68 instytutów naukowych PAN problem ten jest szczególnie dotkliwy, ponieważ w ostatnich latach jedynie ok. 7 % kwoty dotacji na *inwestycje związane z działalnością naukową w zakresie aparatury naukowo-badawczej* trafia do tych jednostek – w praktyce średnio ok. 11 mln zł rocznie. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy, oprócz niskiego poziomu nakładów na inwestycje aparaturowe, jest odgórny, ustawowy mechanizm podziału środków między sześć kategorii jednostek: instytuty badawcze, instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, instytuty naukowe PAN, uczelnie publiczne, uczelnie niepubliczne oraz uczelnie prowadzone przez kościoły i inne związki wyznaniowe.

Głęboko wierzymy, że Pan Minister dostrzega wagę i potencjał nauk ścisłych dla przyszłości naszego kraju. Apelujemy o podjęcie zdecydowanych działań legislacyjnych – zarówno na etapie projektowania nowej ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, jak i w procesie budżetowym –

które pozwolą na:

- wypracowanie stabilnego wsparcia systemowego poprzez stworzenie transparentnych i skutecznych programów umożliwiających zakup nowoczesnej infrastruktury badawczej oraz zapewniających środki na jej utrzymanie;
- promowanie krajowych i międzynarodowych współprac naukowych na partnerskich zasadach poprzez stworzenie nowych mechanizmów ich finansowania;
- utworzenie ogólnopolskiej bazy aparatury naukowej.

Wyrażamy gotowość do współpracy i dialogu w celu wypracowania optymalnych rozwiązań, które pozwolą utrzymać wysoką rangę nauk ścisłych w polskim systemie nauki i szkolnictwa wyższego.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Komitetu Chemii PAN

prof. dr hab. Paweł Kulesza